

Lillestrøm kommune

Rapportering offentlige anskaffelser 2025

for offentlig sektor (ikke omfattet av åpenhetsloven)

Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til Lillestrøm kommune oppfyller våre krav til basisnivå. Les mer om basisnivå [her](#).

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltning av felleskapets ressurser skal offentlige virksomheter gå foran og ha et sirkulært og bærekraftig forbruk, og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) gir offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens §5 om å respektere menneskerettighetene. Et annet viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det oppdaterte nasjonale kontraktsvilkåret for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter, som er utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Medlemmer i Etisk handel Norge bruker sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel og bærekraftig forretningspraksis. Medlemmene er forpliktet til å jobbe aktivt for å ivareta mennesker, samfunn, miljø og dyrevelferd gjennom aktsomhetsvurderinger. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der grunnleggende menneskerettigheter er en viktig komponent på lik linje med pris, miljø, klima, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at bare seriøse leverandører tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø, klima eller bidrar til korrupsjon.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel og aktsomhetsvurderinger på et definert basisnivå. Vedlagte rapport gjelder våre medlemmer i offentlig sektor som ikke er omfattet av åpenhetsloven og rapporten er offentlig tilgjengelig og kan lastes ned fra våre nettsider www.etiskhandel.no. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet med aktsomhetsvurderinger.

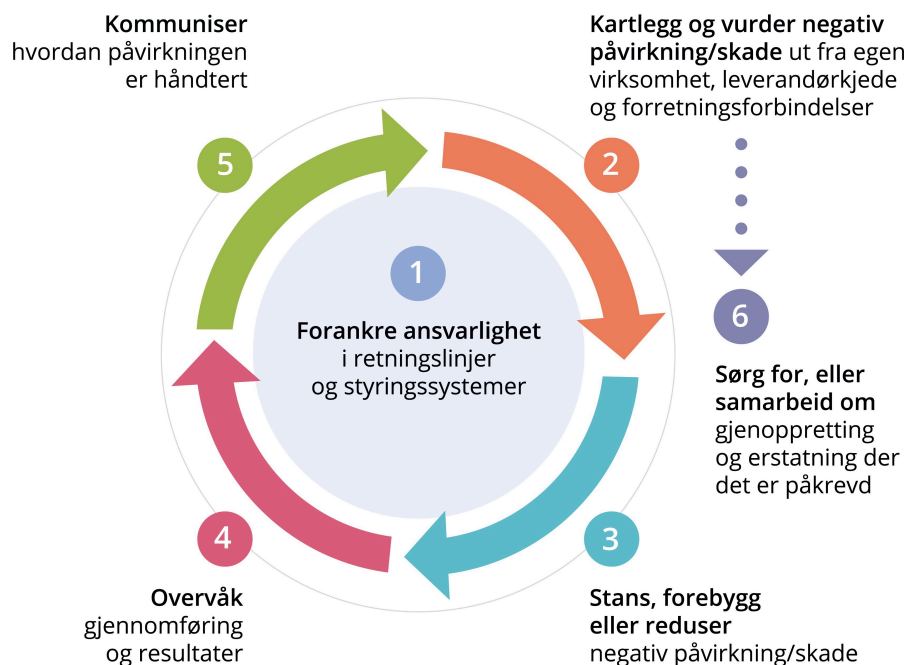

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Rapportering på aktsomhetsvurderinger med hensyn til mennesker, dyr, samfunn og miljø

Årsrapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger utelukker ikke at en virksomhet har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Metoden for aktsomhetsvurderinger er godt egnet til å bistå virksomheter til å opptre ansvarlig gjennom å kartlegge og håndtere risiko for negative påvirkninger og skade forårsaket av egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser, med hensyn til grunnleggende menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Det vil, basert på hvor i leverandørkjeden en virksomhet befinner seg, naturlig være ulik grad av delaktighet innenfor de ulike trinnene, men enhver virksomhet har plikt til å utøve ansvarlighet innenfor de ulike trinnene. Ansvarlighet i denne forbindelse for offentlig sektor baseres i stor grad på virksomhetens egen forankring, systemer og rutiner, egne vurderinger i forhold til risiko (basert på anerkjente kilder og egen kompetanse/erfaring), oppfølging av leverandør/kontrakt, kommunikasjon med berørte parter og samarbeid/bidra/påse sammen med leverandør om forbedringer/avvikshåndtering. Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet på prinsipperklæringen om bærekraftig forretningspraksis med bruk av aktsomhetsvurderinger. Offentlige oppdragsgivere/virksomheter forplikter seg til å arbeide aktivt for samme mål innenfor det handlingsrommet loven til enhver tillater. I henhold til første pilar i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) har det offentlige et juridisk ansvar for å beskytte menneskerettighetene gjennom å utføre aktsomhetsvurderinger både i egne organer, i eierskap og i offentlige anskaffelser.

Denne årsrapporten er delt inn i kapitler basert på OECDs aktsomhetsvurderingsmodell, samt hensyntar de fire fasene av anskaffelsesprosessen for offentlig sektor. Anskaffelsesprosessen består av; 1. forankring, 2. planlegging, 3. gjennomføring og 4. oppfølging. De fire fasene er beskrevet i parentes i innholdsfortegnelsen under de seks trinnene i OECDs aktsomhetsmodell.

Forord fra virksomhetsleder

Forord fra virksomhetsleder

FNs mål for bærekraftig utvikling skal sikre felles utrydding av fattigdom, bekjempelse av ulikheter, og stoppe klimaendringene innen 2030, hvor ambisjonen er å oppnå velferd for alle og samtidig hensynta ressursknapphet og klimahensyn. Bærekraftsmålene har en klar og tydelig forankring i Lillestrøm kommunes verdier, og gir klare føringer for hvordan kommunens anskaffelsespraksis skal innrettes.

Offentlige anskaffelser representerer et stort og viktig marked for næringslivet. Krav fra offentlige innkjøpere kan derfor bidra til å påvirke virksomheters handlingsmønstre, og påvirke viktige samfunnsinteresser i ønsket retning, for eksempel ved å etterspørre miljøvennlige og etisk forsvarlig produserte produkter. Et av kommunens viktigste virkemidler for å nå både nasjonale og internasjonale målsetninger, og kommunens egne målsetninger, er en strategisk bruk av den innkjøpsmakten som kommunen besitter.

Målet for Lillestrøm kommunes bærekraftige innkjøpspraksis er at kommunen skal være en ansvarlig og rettferdig forbruker av varer og tjenester, og skal sikre at kommunen ikke driftes på bekostning av menneskers rettigheter, dyrs lidelse og skade på klima og miljø.

Verdensbildet vi kjenner er i stor utvikling. I tillegg til fortsatte klimaendringer, ser vi også stadig mer politisk urolighet, nasjonal proteksjonisme og internasjonale handelstariffer. Å jobbe for å sikre bærekraftige og rettferdige verdikjeder blir derfor viktigere og viktigere. Våren 2025 ble Lillestrøm kommunes strategi for bærekraftige innkjøp politisk vedtatt.

Strategien er et viktig verktøy og skal gi god forankring for kommunens arbeid med bærekraftige innkjøp, og skal legge til rette for et fokusert og helhetlig arbeid med bærekraft i kommunens anskaffelser.

" Lillestrøm kommunen skal være en ansvarlig og rettferdig forbruker av varer og tjenester, og skal sikre at kommunen ikke driftes på bekostning av menneskers rettigheter, dyrs lidelse og skade på klima og miljø. "

Bjørn Gudbjørgsrud
Kommunedirektør

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Lillestrøm kommune

Adresse hovedkontor

Jonas Lies gate 18, 2000 Lillestrøm

Antall ansatte

6 822

Navn, tittel og tlf.nr. for kontaktperson for rapporten

Ine Charlotte Høyer, Seniorrådgiver - bærekraftig innkjøp, 986 35 975

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

inecharlotte.hoyer@lillestrom.kommune.no

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Lillestrøm kommune er per 1.1.2025 Norges 9. største kommune, og representerer med dette en stor innkjøpsmakt. I 2025 anskaffet Lillestrøm kommune varer og tjenester for i overkant av 2,6 milliarder, samt investerte i overkant av 1 milliard i varige driftsmidler, herunder innenfor bygg- og anleggsprosjekter.

Den politiske strukturen bygger på kommunestyret valgt ved kommunevalget i 2023, som består av 55 representanter og ledes av ordfører Kjartan Berland (H) og varaordfører Anette Elseth (Frp). Flertallet i kommunestyret hviler på samarbeidsplattformen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti for perioden 2023–2027.

Administrativt ledes Lillestrøm kommune av kommunedirektøren. 1. september 2025 ble Bjørn Gudbjørgsrud er ansatt som ny kommunedirektør i Lillestrøm kommune. Administrativt var kommunen i 2025 organisert i følgende stab- og tjenesteområder: oppvekst, helse og mestring, organisasjon og nyskaping, klima og infrastruktur, samfunn og kultur, kommunikasjon og kommuneadvokaten. Det er fem ledernivåer i kommunen. Organisasjonsstrukturen er detaljert fremstilt i kommunens offisielle organisasjonskart, som viser en tydelig funksjonsinndeling og en administrasjon bygget for å støtte en stor og voksende kommune.

Fra 1.11.2024 ble Lillestrøm kommune etablert som innkjøpsentral for kommunene Aurskog-Høland, Enebakk, Nittedal og Rælingen, noe som befester og styrker Lillestrøm kommune som regional innkjøpsmakt og posisjon som premissgiver innenfor offentlige anskaffelser.

Informasjon om anskaffelser/avtaler

Samlet verdi innkjøp av varer og tjenester i rapporteringsåret (NOK)

3 699 000 000

Totalt antall aktive anskaffelser/avtaler i rapporteringsåret

184

Oppgi antall avtaler hvor det har vært gjennomført kontraktsoppfølging under rapporteringsåret

31

Mål og fremdrift

MÅL OG FREMDRIFT I RAPPORTERINGSÅRET

1

Mål: Lillestrøm kommune skal implementere og ta i bruk digital plattform for ombruk av møbler, inventar og byggemateriell.

Status: Kommunen har i 2025 gjennomført og ferdigstilt et grundig planleggingsarbeid som hensyntar kompleksiteten i den systematiske tilnærmingen som kreves for å implementere ombruk i alle ledd av kommunen. Ombruksplattformen skal fungere som en intern finn.no for de ansatte, vi skal planlegge for og bruke plattformen systematisk i våre byggeprosjekter for å sikre gevinstrealisering, vi skal anvende ombruksplattformen når vi bestiller lovpålagt ombrukskartlegging og vi skal bruke plattformen for oversikt og utlån av eiendeler og utstyr. Ombruksplattformen skal lanseres i løpet av våren 2026, for at ansatte i kommunen kan ta den i bruk. Det er planlagt pilotering av ombruksplattformen i større omfang ved to prosjekter våren 2026.

2

Mål: Lillestrøm kommune implementere digital løsning for automatisk registrering og oppfølging av direkte utslipp på kommunens bygge- og anleggsplasser.

Status: Det ble i 2025 gjennomført dialogmøter med aktuelle tilbydere av løsninger for automatisk oppfølging av direkte utslipp på kommunens bygge- og anleggsplasser. I tillegg ble kommunens andre pilotprosjekt sluttført. I disse pilotene fikk kommunen mange verdifulle erfaringer med både utfordringer og potensielle gevinster ved bruk av et slikt verktøy. Anskaffelse av en slik løsning står på anskaffelsesplanen for 2026.

3

Mål: Lillestrøm kommune skal fortsette arbeidet med å redusere forbruk av unødvendige engangsartikler.

Status: Lillestrøm kommune har fra 1. september 2025 kuttet ut alle engangsartikler som pappkrus, plastglass, papptallerkener og engangsbestikk på rådhuset. Rådhuset ble før jul 2025 engangsfritt. Både ved møteromsvirksomhet, og i kantinen. Det er etablert servicestasjoner på Rådhuset med gjenbrukskopper og servise i etasjer med møterom, med nye rådhuserverter som sørger for vask og påfylling. I kantinen kan ansatte på Rådhuset kun bruke porselen og metall-bestikk, som leveres tilbake til kantinen for vask. Tiltaket bidrar til mindre plastavfall, redusert forsøpling, lavere klimagassutslipp og økt gjenbruk som del av arbeidet mot utslippsfri drift i 2027.

4

Mål: Lillestrøm kommune skal være en pådriver for god dyrevelferd gjennom dialog med leverandørmarkedet, og skal stille ambisiøse og egnede krav.

Status: Dette målet er et mål om å kontinuerlig jobbe for bedre dyrevelferd, og omfatter både kommunen som forbruker, ambisjoner og tiltak i nye anskaffelser og løpende oppfølging av eksisterende avtaler. Kommunen hadde i 2025 svært få anskaffelser som inneholdt animalske produkter, og av kapasitetshensyn kunne ikke arbeidet med leverandørdialog prioriteres ut over alminnelig oppfølging av kommunens avtaler. Dette målet videreføres derfor til 2026.

5

Mål: Lillestrøm kommune skal utarbeide en instruks for bærekraftig bestilling og innkjøp.

Arbeidet med bærekraftig innkjøpsinstruks er godt i gang og bygger på Strategi for bærekraftig innkjøp (vedtatt 7. mai 2025) og Plan for klimanøytral drift 2027. Målet med instruksen er å redusere innkjøp, forlenge levetid på produkter og sikre mer bevisste forbruksvaner på tvers av kommunen gjennom en trinnvis veiledning fra behovsvurdering til bevisste nyanskaffelser. Det er en tett knytning mellom instruks for bærekraftig innkjøp og lanseringen av ombruksplattformen.

Status: Instruksen skal til behandling i kommunedirektørens ledergruppe i løpet av våren 2026. Deretter skal kommunen arbeide med å implementere instruksene nærmere i utpekte områder, for å sikre at instruksene passer inn i arbeidshverdagen for våre ansatte, spesielt der hvor potensial for økt gevinstrealisering og redusert belastning er størst.

6

Mål: Lillestrøm kommune skal øke andelen sertifiserte og miljømerkede produkter i sin varekatalog.

Målet om økt andel sertifiserte og miljømerkede produkter i kommunens varekatalog er et mål om kontinuerlig forbedring. Lillestrøm kommune er medlem av Nettverk for miljømerket innkjøp og rapporterer årlig på kjøp av miljømerkede produkter og tjenester. Året 2024 var det første komplette rapporteringsåret, og i 2025 rapporterte vi følgende: av 109 inngåtte kontrakter, var kun ni av disse rammeavtaler i kategorien varer. Av disse ni ble det etterspurt miljømerkede produkter på seks. På kommunens eksisterende avtaler ble det hentet inn tall for andelen kjøpte varer med miljømerke type 1 på fire rammeavtaler. Her varierte andelen mellom 31,56% og 79,29%. Det eneste sammenligningsgrunnlaget vi hadde fra rapportering i 2024 var på rammeavtale for kontorrekvisita og fritt skolemateriell, hvor andelen økte fra 29,80% til 31,56%.

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Lillestrøm kommune skal søke å etablere et regionalt samarbeid for ombruk av møbler, inventar og byggemateriell med nabokommuner.

2

Lillestrøm kommune skal søke å etablere et regionalt samarbeid for deling av resultat etter oppfølging av leverandører innenfor arbeidstakerrettigheter.

3

Lillestrøm kommune skal ferdigstille og implementere instruks for bærekraftig bestilling og innkjøp i hele kommunen.

4

Lillestrøm kommune skal øke andelen sertifiserte og miljømerkede produkter i sin varekatalog.

5

Lillestrøm kommune skal revidere rutiner og system for oppfølging av avtaler.

6

Lillestrøm kommune skal være en pådriver for god dyrevelferd gjennom dialog med leverandørmarkedet, og skal stille ambisiøse og egnede krav.

7

Lillestrøm kommune skal utarbeide en rutine for ivaretagelse av menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i anskaffelser.

1

Forankring av ansvarlighet i virksomheten

Forankring av bærekraft i virksomheten handler om å ha relevante strategier, planer, policy og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger i anskaffelser som er vedtatt av ledelsen.

For en offentlig virksomhet vil det bl.a. bety å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er risiko for brudd på slike rettigheter, i tråd med §5 i Loven om offentlige anskaffelser (LOA). Det betyr også at anskaffelsesstrategi/policy og handlingsplaner omhandler bærekraft. Sentralt i dette er virksomhetens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Det vil bla. si å ha strategier og planer for hvordan virksomheten identifiserer og håndterer virksomhetens negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø i hele leverandørkjeden. Gjennom å håndtere dette på en god måte bidrar virksomheten til oppnåelse av bærekraftsmålene.

Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og i denne forbindelse også oppfølging av leverandørens aktsomhetsvurderinger, bør være en integrert del av virksomhetens anskaffelsesprosess. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Forankring: Anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.lillestrom.kommune.no/politikk-og-administrasjon/for-vare-leverandorer/innkjopsstrategier/>

1.A.2 Hvordan er anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Ny anskaffelsesstrategi og strategi for bærekraftig innkjøp i Lillestrøm kommune ble vedtatt 7. mai 2025. Strategiene er blant kommunens overordnede strategiske verktøy, og er forfattet av kommunalområde innkjøp i Lillestrøm kommunen. Strategiene tar utgangspunkt i kommunens mål og verdier. Det er kommunedirektøren som har det overordnede ansvaret for gjennomføringen av anskaffelsesstrategien.

Ved utarbeidelsen av strategi for bærekraftig innkjøp ble det gjennomført tverrfaglig workshop for å involvere kommunens viktigste bestillere og behovshavere. Ved ferdigstillelse ble strategien sendt på intern høring innenfor alle kommunens tjenesteområder og på ekstern høring til Etisk Handel Norge. Etter høringsrunden ble strategien revidert i henhold til innkomne innspill. Ved å involvere ledere og fagpersoner ute i organisasjonen i utarbeidelsen av konkrete tiltak, og å invitere alle i kommunen til å gi innspill, sikret vi større grad av eierskap til det satte ambisjonsnivået i strategien. Etter vedtakelsen av Strategi for bærekraftige innkjøp ble det lagt ut informasjon om strategien på kommunens intranett tilgjengelig for alle ansatte. Informasjon om strategien er også gitt i kommunedirektørens ledergruppe.

Strategi for bærekraftig innkjøp avløser Strategi for grønne innkjøp, som gjaldt i perioden 2020-2025. Gjennom hele forrige strategiperiode jobbet vi målrettet med å gjøre strategien kjent i hele organisasjonen, og på alle nivåer. Alle ansatte som gjør bestillinger eller innkjøp skal kjenne til at FNs bærekraftsmål står helt sentral i kommunens utvikling, og at vi har en strategi som legger føringer for hvilke valg og vurderinger som skal gjøres.

1.B Forankring: Organisering, internkommunikasjon og kompetanse

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis organisert i virksomheten, og hvorfor?

Som det fremgår av vedlagte organisasjonskart er kommunalområdet Innkjøp delt i tre fagområder. Innkjøpssjef har det overordnede ansvaret for ansvarlig næringsliv i kommunens anskaffelser. Arbeidet med bærekraft og aktsomhetsvurderinger ligger overordnet til Fagansvarlig for bærekraftig innkjøp, som støttes av egne fagressurser innenfor klima- og miljø og arbeidslivskriminalitet. Sammen utgjør denne gruppen Team bærekraft, som ledes av Fagansvarlig for bærekraftig innkjøp.

Det operative arbeidet med aktsomhetsvurderinger er i kommunalområdet delt i tre:

- Overordnet risikovurdering av kommende anskaffelser ligger til fagansvarlig for bærekraftig innkjøp, med støtte fra team bærekraft.
- Konkret risikovurdering i enkeltanskaffelser ligger til ansvarlig innkjøpsrådgiver, med støtte fra team bærekraft inkl. fagansvarlig for bærekraftig innkjøp.
- Risikovurderinger knyttet til inngåtte avtaler og leverandører ligger til avtaleforvaltere, med støtte fra team bærekraft inkl. fagansvarlig for bærekraftig innkjøp.

Fagansvarlig for bærekraftig innkjøp bidrar også i oppfølging av kontraktsvilkår som gjelder bærekraft. Fagansvarlig for bærekraftig innkjøp er en pådriver for arbeid knyttet til aktsomhetsvurderinger og skal bistå på alle nivåer ved behov. Fagansvarlig har også ansvar for å utvikle malverk, opplæringsmateriell, styringsdokumenter som strategier og planer, og implementere etiske krav og kriterier i kommunens anskaffelser.

1.B.2 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å arbeide med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser og følge opp dette hos leverandører?

Fagansvarlig for bærekraftig innkjøp gjennomfører intern opplæring på avdelingen, og bistår innkjøpsrådgivere og avtaleforvaltere ved behov. Bærekraftig innkjøp, herunder arbeid med aktsomhetsvurderinger er fast tema på fellesmøte for kommunalområdet, samt i avdelingsmøte for innkjøperne.

Alle avtaleforvaltere gjennomførte i 2025 kurs i aktsomhetsvurderinger i regi av Etisk Handel Norge, og det legges opp til kunnskapsdeling i seksjonen slik at vi kan lære av hverandre og tidligere praksis. Innkjøpsrådgivere oppfordres til å gjøre det samme.

Det er fremdeles behov for kompetansehevende tiltak, både internt for kommunalområdet, og hos kommunens bestillere for øvrig. Det gjennomføres jevnlig større og mindre gjennomganger av ulike temaer både internt for kommunalområdet på avdelingsmøter og på egne temamøter, og for alle deltakere i innkjøpssamarbeidet.

1.C Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Det er vedtatt at Lillestrøm kommune skal ha en utvikling som bygger på FNs Bærekraftsmål. I kommuneplanens samfunnsdel er det definert fire satsingsområder, hver med sine prioriterte bærekraftsmål.

Det er videre forankret i Strategi for bærekraftig innkjøp at Lillestrøm kommune skal være en ansvarlig og rettferdig forbruker av varer og tjenester, og skal sikre at vi ikke drifter kommunen vår på bekostning av menneskers rettigheter, dyrs lidelse og skade på klima og miljø. Lillestrøm kommune skal være ambisiøse og ledende på disse områdene, og skal være villige til å betale mer for å sikre at vi mottar bærekraftige og samfunnsansvarlige leveranser.

Arbeidet med bærekraft, herunder etisk handel og miljø, er videre forankret i Strategi for bærekraftig innkjøp, Standard kontraktvilkår for varer og tjenester og Lillestrøm kommunes seriøsitetsbestemmelser.

1.D Forankring: Partnerskap og samarbeid med leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørkjeden?

Kommunen har ulike virkemidler for å tydeliggjøre ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørmarkedet.

Før konkurranser gjennomfører vi markedsundersøkelser. Det kan være aktuelt med markedsdialog hvor relevante leverandører inviteres til å dele om kunnskap og utvikling i markedet. Dette for at vi skal få kjennskap til hvor strenge krav som kan stilles i den forestående konkurransen.

I alle vareanskaffelser benytter vi DFØs kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden.

I alle våre bygg- og anleggsanskaffelser stiller vi krav til leverandørens aksept for kommunens seriositetsbestemmelser, samt at disse gjennomgås med valgte leverandør på oppstartsmøtet, og følges opp i selve prosjektet.

Når leverandør er valgt, avholdes et oppstartsmøte hvor det gjennomgås konkrete kontraktskrav og forventninger for avtaleperioden, herunder forventninger hva gjelder kontraktskrav knyttet til samfunnsansvar. Vi benytter et standardisert skjema for oppfølging av alle kontraktskrav knyttet til bærekraft. Kommunen vektlegger videre at kontraktsoppfølgingen er et samarbeid mellom oppdragsgiver og leverandør.

Generelt i kontraktsoppfølgingen avholdes årlige statusmøter med leverandører, det tas stikkprøver for å sikre at kontraktskravene etterleves, og vi benytter egenrapporteringsskjemaer som våre leverandører fyller ut.

1.D.2 Hvordan jobbes det med å ivareta prinsipplæringen?

Etisk Handel Norges prinsipplæring er innarbeidet i og danner en del av grunnlaget i strategi for bærekraftig innkjøp. Strategien forankrer kommunens forpliktelser, og operasjonaliseres gjennom den tilhørende handlingsplanen. I forbindelse med årlige risikovurderinger, og kontinuerlig arbeid med aktsomhetsvurderinger konkretiseres de ytterligere i forbindelse med kontraktsstrategier og i kontraktsoppfølgingen.

Kommunens leverandører forpliktes til å etterleve prinsipplæringen gjennom Standard kontraktsvilkår for varer og tjenester og Lillestrøm kommunes seriositetsbestemmelser. Fagansvarlig for bærekraftig innkjøp ser videre på muligheten for å videreutvikle DFØs standard kontraktsvilkår til å bedre harmonere med OECDs metodikk for aktsomhetsvurderinger.

For å sikre at våre leverandører er i stand til å møte kravene i Etisk handel Norges gjennomfører kommunen markedsundersøkelser i forkant av kunngjøringer, og planlegger muligheten for å jobbe mer målrettet med enkeltleverandører eller markeder for å sikre mer åpenhet i leverandørkjedene.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser under rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Arbeidet med å bygge opp kommunalområdet både med tanke på kompetanse og organisatorisk.

Vi har løftet oss en del siden 2024, men selv om flere av våre innkjøpere og avtaleforvaltere har fått økt kompetanse og forståelse for bærekraftig innkjøp, er arbeidet med å øke grunnforståelsen hos alle innkjøpere og kontraktsforvaltere et pågående. Videre må vi også foreta tydeligere prioriteringer i kontraktsoppfølgingen, og vil fortsette å arbeide for å systematisere og differensiere våre kontrakter. Særlig hva gjelder tolkning, forståelse og videre bruk av innkomne besvarelser fra leverandørenes egenrapporteringer ser vi behov for kompetanseheving og trygging.

I tråd med tidligere erfaringer har vi fokus på å øke antallet anskaffelser og prioriteringer gradvis. Vårt system for kategorisering og innledende risikokartlegginger gjør at vi kan prioritere anskaffelser og avtaler hvor risikoen er høyest og hvor vi kan påvirke mest.

Erfaringene vi gjorde oss i fjoråret hva gjelder behov for markedsdialog har blitt bekreftet også i 2025. Innkjøp har utstrakt bruk av markedsdialog i ulike former, og det gjør oss bedre i stand til å finne riktig nivå på krav og kriterier i våre konkurranser.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning eller skade på, mennesker, dyr, samfunn og miljø i leverandørkjeden.

For offentlig sektor vil det være vesentlig å foreta denne type kartlegging i flere faser av en anskaffelsesprosess. Først overordnet i planleggingsfasen og deretter i konkurransegjennomføringen. Virksomheten må i planleggingsfasen tilegne seg overordnet kunnskap om risikobildet for de aktuelle produkter/tjenester som inngår i anskaffelsen. Deretter, ut fra grad av risiko, tilpasse videre dialog, krav, kriterier og oppfølging mot aktuelle tilbydere/leverandører (konkurransegjennomføring).

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø må også inngå i kontraktsoppfølgingen for å redusere og forebygge risiko for menneske, dyr, samfunn og miljø. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvement av tilbydere/leverandører er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

2.A.1 Risikokartlegging

I vårt arbeid skiller vi mellom inngåelse av nye avtaler, og oppfølging av eksisterende avtaler. Arbeid med kartlegging og prioritering gjøres forskjellig avhengig av hvilken av fasene vi er i.

Kartlegging av risiko for mulig brudd på arbeidstakerrettigheter, miljø og samfunn ved inngåelse av nye avtaler

Lillestrøm kommune gjør følgende for å identifisere risiko for mulig brudd på mennesker, dyr, samfunn og miljø ved inngåelse av nye avtaler:

Overordnet risikovurdering og kategorisering av kommende anskaffelser

Vi foretar en årlig overordnet risikovurdering og kategorisering hvor vi identifiserer kommende anskaffelser med tanke på risiko for brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter eller dyrevelferd, og potensiell klima- og/eller miljøbelastning. Dette synliggjøres i anskaffelsesplanen.

Anskaffelsene inndeles i fire risikokategorier som følger:

- A: Som B, men anskaffelsen er utpekt i årlig risikokartlegging som strategisk viktig eller skal ha særlig høyt ambisjonsnivå
- B: DFØs høyrisikoliste, betydelig klima- og miljøbelastning (FOA § 7-9 (2) eller (4) eller betydelig risiko for brudd på dyrevelferd.
- C: Moderat til liten risiko for brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter eller dyrevelferd, eller klima- og/eller miljøbelastning (FOA § 7-9 (2) eller (4).
- D: Uvesentlig klimaavtrykk/miljøbelastning (FOA § 7-9 (5), ingen eller akseptabel risiko for brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter eller dyrevelferd.

For å identifisere risiko for mulig brudd på arbeidstakerrettigheter, miljø og samfunn benytter Lillestrøm kommune i all hovedsak DFØs høyrisikoliste. Høyrisikolisten henter informasjon fra rapporter og undersøkelser som er utarbeidet av ILO. Andre relevante kilder som kan nevnes er US Department of Labour, US State Department sine landrapporter, samt at vi samarbeider med andre fagmiljøer og kommuner.

Konkret kartlegging av risiko og potensiell klima- og miljøbelastning I arbeidet med en anskaffelse skal det alltid foretas en konkret kartlegging av hvordan risikobildet for brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter eller dyrevelferd ser ut i den konkrete anskaffelsen, samt hvilken konkret potensiell klima- og/eller miljøbelastning som er forbundet med det som skal anskaffes.

Ved oppstart at arbeid med en ny anskaffelse skal avtaleforvalter videreformidle erfaringer kommunen har gjort seg hva gjelder oppfølgingen av bærekraft på eksisterende avtale.

I den konkrete risikokartleggingen skal kilder som DFØ, Miljømerking Norge, Etisk Handel Norge og Dyrevernalliansen undersøkes. Videre skal det gjennomføres markedsdialog med sikte på å kartlegge hva som er riktig nivå for krav og kriterier. Vi innhenter både erfaringer fra andre oppdragsgivere og leverandører, hvis mulig.

Denne kartleggingen er forankret både i "Rutine for gjennomføring av konkurranse" og i "Kontraktsstrategi for Lillestrøm kommune".

Basert på den konkrete risikokartleggingen skal den enkelte innkjøpsrådgiver utarbeide konkrete forslag til tiltak for å redusere risiko og belastning.

Kartlegging av risiko for mulig brudd på arbeidstakerrettigheter, miljø og samfunn i kontraktsoppfølgingen

Lillestrøm kommune gjør følgende for å følge opp risiko for mulige brudd på mennesker, dyr, samfunn og miljø i kommunens avtaler:

Etter inngåelse av en ny kontrakt skal ansvarlig innkjøpsrådgiver overføre avtalen til avtaleforvalter gjennom et overleveringsmøte. Hensikten med dette møtet er å sikre at avtaleforvalter blir kjent med hvilke vurderinger som har blitt gjort, hvilken risiko innkjøpsrådgiver har kartlagt at er forbundet med anskaffelsen, og hvilke særlig hvilke områder som må følges opp gjennom avtaleperioden. Avtaleforvalter overfører denne informasjonen til avtalekatalogen, og har dette som et eget punkt i oppstartsmøtet med leverandøren.

Gjennom året, og i tråd med erfaringer, identifiserer hvilke kontrakter hvor det er høyest risiko for brudd, og som skal følges ekstra opp. For disse kontraktene benyttes eksempelvis Etisk handel Norges verktøy for risikovurdering for å etterspørre informasjon om leverandørkjede på konkrete produkter, og det gjennomføres andre stikkprøver på oppfyllelse av kontraktskrav. Gjennom året gjennomføres det også status- og kontraktsoppfølgingsmøter med nåværende leverandører for å få bedre innsikt i leverandørkjedene. Etter hvert som vår egen modenhet i kontraktsoppfølgingen øker, vil vi også øke antallet avtaler som følges opp.

Hver sommer sendes det ut skjema for egenrapportering til våre leverandører vedrørende etterlevelse av sosiale kontraktsvilkår i deres leverandørkjeder. De innkomne svarene bearbeides ut over høsten hvert år. Vi har foreløpig ikke avdekket noen kontraktsbrudd som har krevet iverksetting av tiltak i forbindelse med oppfølgingen av leverandørens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Det ble imidlertid, etter varsling fra prosjektleder, avdekket brudd på arbeidstids og lønnsvilkår for to personer som arbeider på kommunens håndverkerkontrakter. Dialogen med leverandøren er fremdeles pågående, og tiltak er ikke iverksatt på rapporteringstidspunktet.

2.A.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

1

I hvilke type anskaffelser	Renholdsprodukter
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Ja
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

2

I hvilke type anskaffelser	Veisalt
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Ja
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

3

I hvilke type anskaffelser	Leker spill og formingsmaterieil
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Ja
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

I hvilke type anskaffelser	Leie av multifunksjonsmaskiner
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Ja
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.3 List opp virksomhetens prioriterte risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert risiko	Relatert tema	Geografi
Fare for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i produksjon av solcellepanel.	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Marginaliserte befolkningsgrupper	Kina
Risiko for brudd på god dyrevelferd i våre kontrakter, eksempelvis i egg- og kjøttproduksjon, produksjon av meieriprodukter, renholdsprodukter og kosmetikk, og animalske tekstiler som ull og skinn.	Dyrevelferd	Australia India Norge New Zealand
Fare for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i produksjon av IKT- og AV-utstyr,	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnearbeid Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Marginaliserte befolkningsgrupper	Globalt
Miljøpåvirkning og klimagassutslipp ved bygge- og anleggsvirksomhet.	Miljø Utslipp Drivhusgasser Energi Avfall Materialbruk	Norge

<p>Fare for arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og annen utnyttelse av arbeidskraft i bygge- og anleggskontrakter.</p>	<p>Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Regulære ansettelsesforhold Korrupsjon</p>	<p>Norge</p>
<p>Risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i produksjon av varer, eksempelvis arbeidstøy, landbruksvarer, leker og byggevarer.</p>	<p>Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnearbeid Diskriminering Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Regulære ansettelsesforhold Marginaliserte befolkningsgrupper</p>	<p>Globalt</p>
<p>Klimagassutslipp fra transport på kommunens vareavtaler.</p>	<p>Miljø Utslipp Drivhusgasser</p>	<p>Norge</p>

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.4 Beskriv prioriterte risikoområder og bakgrunn for prioriteringen av disse. Beskriv hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med. Beskriv videre også om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Når det gjelder solcellepaneler er kommunen kjent med at produksjonen innebærer svært høy risiko for brudd på menneskerettigheter. Lillestrøm kommune skal være en ansvarlig forbruker av varer og tjenester, og kommunen skal ikke driftes på bekostning av andre menneskers rettigheter. Det var derfor viktig at kommunen i selve anskaffelsen gjorde tiltak for å ta ned risikoen, at vi fortsetter å ha fokus på risiko i kontraktsoppfølgingen, og at rammeavtalen benyttes i alle byggeprosjekter som gjennomføres.

Dyrevelferd er ikke direkte omtalt i FNs bærekraftsmål. I sin Global Sustainable Development Report i 2019 påpekte imidlertid FN at det er en klar lenke mellom menneskelig helse og velferd, og dyrevelferden både for husdyr og ville dyr. FN anerkjente at dyrevelferd var en oversett nøkkelfaktor i formuleringen av bærekraftsmålene. Dyr har en egenverdi uavhengig av den nytteverdien de har for mennesker. God dyrevelferd handler imidlertid om mer enn ivaretagelse av dyrs egenverdi. Forvaltningen av dyr, både i fangenskap og i naturen, kan ha direkte påvirkning på og ha store konsekvenser for menneskehelse globalt.²³ Forbedret dyrevelferd øker dyrs motstand mot sykdommer og zoonoser. Videre er helsen og velferden til produksjonsdyr en forutsetning for trygg matproduksjon og sunne økosystemer. Disse forholdene kan både redusere risikoen for antibiotikaresistens, og bidra til å redusere risikoen for globale pandemier i fremtiden.

Lillestrøm kommune skal styrke kravene til dyrevelferd i anskaffelsene som gjennomføres, og kommunen skal være bevisst når det kjøpes produkter fra dyr, at vi har et ansvar for hvordan dyrene har hatt det. Lillestrøm kommune har stor tro på at å stille krav til god dyrevelferd i anskaffelser bidrar til en positiv utvikling av markedet, og dyrevelferd er derfor et prioritert område.

Lillestrøm kommune vurderer risikoen for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter som svært høy i mange av kommunens vareanskaffelser. Lillestrøm kommune skal være en ansvarlig forbruker av varer og tjenester, og kommunen skal ikke driftes på bekostning av andre menneskers rettigheter. Både tvangsarbeid og barnearbeid er noe av det som er påvist i utvinning av mineraler som er nødvendig i IKT-, AV-utstyr og batterier. Kommunen kjøper store mengder IKT- og AV-utstyr i løpet av et år, og vil derfor prioritere dette området.

Bygg og anlegg er forbundet med en svært høy andel av klimagassutslippene, og omtales som 40%-bransjen. I dette ligger det at bygge- og anleggssektoren globalt står for om lag 40% av energibruken og klimagassutslippene. I tillegg til å bidra til klimagassutslipp, bidrar fossile kjøretøy og maskiner også til forringelse av lokal luftkvalitet. Hovedtrafikkåren E6 går gjennom Lillestrøm kommune, og målinger viser kritisk dårlig luftkvalitet i omkringliggende områder. Det er derfor naturlig for kommunen å prioritere dette området og se på tiltak som kan kutte utslippene, både for å redusere klimagassutslipp og for å bedre lokal luftkvalitet.

Videre er et prioritert risikoområde for Lillestrøm kommune arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen. Lillestrøm kommune skal være en ansvarlig forbruker av varer og tjenester, og kommunen skal ikke driftes på bekostning av andre menneskers rettigheter. Bakgrunnen for denne prioriteringen er at Lillestrøm kommune er en stor aktør i markedet, og at kommunen må være bevisst på ansvaret dette medfører, og dermed ha fokus på samfunnsansvar.

Risikoen for brudd på menneske- og arbeidstakerrettighetene vurdert som svært høy i mange av kommunens vareanskaffelser. Dette gjelder særlig avtaler som medisinsk forbruksmateriell, kjøretøy, og innenfor mat og drikke. Vareanskaffelser generelt er derfor et prioritert område.

Lillestrøm kommune skal bli klimanøytral innen 2027. En stor del av utslippene forbundet med kommunens innkjøp skriver seg fra transport. For å nå målet og bli en klimanøytral kommune må all levering på kommunens vareavtaler være utslippsfri. Videre løper E6 gjennom kommunen, noe som særlig på vinterhalvåret medfører svært dårlig luftkvalitet. Å øke andelen utslippsfri transport til regionen vil både redusere klimagassutslipp, og bedre lokal luftkvalitet.

I kartleggingen og prioritering av identifisert risiko har vi primært sett hen til DFØs høyrisikoliste, informasjon om risiko og sparring med Etisk handel Norge, Svanemerket. I tillegg benytter kommune kilder som rapporter fra US Department of Labour og rapporter fra anerkjente fagforenings- og sivilsamfunnsorganisasjoner.

3 Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte.

For offentlig sektor vil kartleggingen bl.a. innebefatte å benytte informasjon, kunnskap og dokumentasjon som leverandør innehar. Leverandør skal inneha oversikt over bl.a. risiko på land- og sektornivå og kunnskap om hvordan prioritere basert på mest vesentlig negativ påvirkning mennesker, dyr, samfunn og miljø. Dog må virksomheten selv gjøre sine innledende vurderinger på risiko og prioritering av dette.

Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres.

Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne strategier, policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stans, forebygg eller reduser (planlegging, gjennomføring og oppfølging)

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

	Fare for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i produksjon av solcellepanel.
Overordnet mål :	Sikre at kommunens leverandører av solcellepaneler har kontroll i sine leverandørkjeder, vedlikeholder sine leverandørregistre, og har gode systemer for å avdekke eventuelle brudd på menneskerettigheter og forbud mot tvangsarbeid.
Status :	Høsten 2025 ble kommunen varslet om at leverandøren som var rangert som nr. 1 på avtalen hadde gått konkurs, og dette avtaleforholdet er nå avsluttet. I samme tidsrom ble det gjennomført oppfølging av krav til ansvarlig næringsliv på rammeavtalene for prosjektering, levering og montering av solcelleanlegg. Selv om ingenting alarmerende fremkom i egenrapporteringen, ble kvaliteten på leverandørens egenerklæring ble vurdert som lav og vil følges opp videre i 2026.
Mål i rapporteringsåret :	Målet i 2025 var å følge opp leverandørene og gjennomførte avrop for å sikre etterlevelse av forbud mot kjøp av paneler produsert i Xinjiang, Kina. I dag ser man imidlertid at det er etablert tilsvarende arbeidsleire også utenfor Xinjiang-provinsen. Risikoen for tvangsarbeid gjelder derfor ikke bare i Xinjiang-provinsen, men nå i hele Kina.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Rammeavtale for kjøp og installasjon av solcellepaneler ble inngått i 2023. Risikoen for alvorlige brudd på menneskerettigheter i forbindelse med produksjonen er høy, og må følge opp gjennom hele kontraktsperioden.

For å redusere risikoen forbundet med kjøp på avtalen har det blitt besluttet å ikke kjøpe paneler produsert i Xinjiang, Kina. Gjennomførte avrop skal følges opp for å sikre at denne beslutningen følges. Etter ny kunnskap må det nå vurderes om denne beslutningen må utvides til å gjelde hele Kina, eller om det lar seg gjøre å iverksette andre tiltak for å redusere risikoen for kjøp av produkter produsert ved bruk av tvangsarbeid.

Kommunens leverandører skal følges opp årlig ved bruk av utvidet egenrapportering, og dette skal være tema ved årlig statusmøte. For å sikre at det ikke gjøres bestillinger som ikke er i tråd med denne beslutningen må kommunen kontrollere etterlevelse ved avrop på avtalene.

I 2026 skal gjenværende leverandør på avtalen følges opp tett med tanke på å øke kvaliteten på deres arbeid med ansvarlig næringsliv og å sikre etterlevelse av forbud mot kjøp av paneler produsert i Xinjiang, Kina.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Beslutningen om å ikke kjøpe paneler produsert i Xinjiang, Kina, forventes å bidra til å redusere risikoen for at kommunens aktiviteter bidrar til tvangsarbeid og brudd på menneskerettigheter. Det forventes også at dette gir økte innkjøpspriser.

Det må gjøres en ny vurdering av hva faktiske eller forventede resultater av tiltaket vil bli dersom beslutningen om å ikke kjøpe panere produsert i Xinjiang-provinsen utvideres til å gjelde hele Kina. Det kan forventes at det bidrar til å redusere risikoen for tvangsarbeid og brudd på menneskerettigheter i forbindelse med kommunens drift, men et slikt tiltak må også kunne forventes å ha andre effekter.

I 2026 er følgende anskaffelser planlagt gjennomført:

- Frukt og grønt, inkludert egg.
- Dagligvarer til små enheter
- Kjøtt og kjøttvarer (til innkjøpssentral)
- Arbeidstøy

Særlig kjøp av egg, kjøtt og kjøttvarer og arbeidstøy er produktområder som er høyt prioritert hva gjelder dyrevelferd. For disse anskaffelsene planlegges det bruk av markedsdialog, og utforming av egnede krav og kriterier tilpasset markedets tilbakemeldinger og kommunens ambisjoner på området.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Kommunen har opparbeidet seg gode erfaringer ved bruk av markedsdialog og å stille egnede krav og kriterier for å redusere risiko for brudd på god dyrevelferd. I det kommende rapporteringsåret skal kompetansen på og rutiner for kontaktsoppfølging forbedres.

	Fare for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i produksjon av IKT- og AV-utstyr,
Overordnet mål :	Sikre at kommunens leverandører av IKT- og AV-utstyr har kontroll i sine leverandørkjeder, god sporbarhet, og har gode systemer for å avdekke eventuelle brudd.
Status :	Høsten 2025 gjennomførte vi oppfølging av leverandørenes arbeid med aktsomhetsvurderinger og særskilte kontraktskrav knyttet til sosial dialog, konfliktminerale og sporing av leverandørkjeder for utvalgte produkter. Kvaliteten på leverandørenes egenrapportering var høy, og ingen ekstra tiltak ble vurdert nødvendig for det kommende året.
Mål i rapporteringsåret :	Målet for 2025 var å gjennomføre den første oppfølging av leverandørenes arbeid med aktsomhetsvurderinger og ansvarlig næringsliv.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Anskaffelse av rammeavtale for IKT- og AV-utstyr var utpekt som en prioriterte anskaffelser i 2023. Dette innebærer at det ble stilt kvalifikasjonskrav og kontraktskrav på etisk handel, men også tildelt på etikk. Siden dette var en prioritert anskaffelse er det naturlig at nivået på oppfølgingen i kontraktsperioden også svarer til denne prioriteringen.

Ingen ekstra tiltak ut over alminnelig oppfølging er vurdert nødvendig på nåværende tidspunkt.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

For det kommende året skal vi gjennomføre kontraktsoppfølging av inngått avtale, og i det arbeidet sikre at samtlige kontraktskrav oppfylles av våre leverandører. Kommunen ønsker å jobbe med leverandørene for å forbedre sporing på enkelte volumprodukter på avtalene.

	<p>Miljøpåvirkning og klimagassutslipp ved bygge- og anleggsvirksomhet.</p>
<p>Overordnet mål :</p>	<p>Redusere miljøpåvirkning og klimagassutslipp ved bygge- og anleggsvirksomhet i kommunen.</p> <p>I 2025 fikk kommunens byggherreavdelinger nye oppdragsbrev fra kommunedirektøren, som blant annet inkluderte krav til reduksjon i klimagassutslipp i sine prosjekter. Vårt arbeid på dette området har nå ytterligere sterk forankring.</p> <p>Det ble startet et større arbeid med å revidere mal for miljøoppfølgingsplan for kommunens bygge- og anleggsanskaffelser. Den nye malen vil inneholde flere krav og færre anbefalinger, for å sikre en mer koherent satsing frem mot klimanøytral 2027. Den nye malen forventes ferdigstilt våren 2026. Frem til da legges den originale miljøoppfølgingsplanen til grunn i alle prosjekter. Innfasing av utslippsfrie bygge og anleggsmaskiner både i prosjekter og på våre rammeavtaler er startet og vil fortsette i takt med markedsutviklingen.</p> <p>Hva gjelder måling av direkte utslipp på bygge- og anleggsplasser ble det i 2025 gjennomført dialog med aktuelle aktører i markedet for å nærmere definere kommunens behov og legge grunnlaget for en anskaffelse av et system for automatisk oppfølging og måling av klimagassutslipp på bygge- og anleggsplasser. Dette arbeidet skal videreføres i 2026.</p>
<p>Mål i rapporteringsåret :</p>	<p>Mål for rapporteringsåret var å starte innfasing av utslippsfrie bygge- og anleggsmaskiner, samt å ta i bruk miljøoppfølgingsplan i alle anskaffelser av bygge- og anleggsvirksomhet.</p>

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Som nevnt er arbeid med å utarbeide ny miljøoppfølgingsplan for bygg og anlegg igangsatt.

I kommunens rammeavtaler på håndverkstjenester er det nå innført krav om utslippsfri bygge- og anleggsplass fra 01.01.2027. For prosjekter som konkurranseutsettes utenfor rammeavtaler stilles det enten krav til eller tildeler på bruk av utslippsfrie bygge- og anleggsmaskiner.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Arbeidet med ny miljøoppfølgingsplan forventes å sikre gjennomføring av prosjekter i henhold til kommunens ambisjonsnivå, og sikre en mer strategisk tilnærming til reduksjon av klimagassutslipp i forbindelse med kommunens bygge og anleggsprosjekter. Arbeidet skal slutføres våren 2026.

For å kunne følge opp og måle direkte klimagassutslipp i bygge- og anleggsprosjekter skal arbeidet frem mot en anskaffelse av system for automatisk oppfølging og måling av klimagassutslipp på bygge- og anleggsplasser videreføres.

	Fare for arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og annen utnyttelse av arbeidskraft i bygge- og anleggskontrakter.
Overordnet mål :	Lillestrøm kommunes anskaffelser skal bidra til et anstendig og seriøst arbeidsliv.
Status :	Seriøsitet, korrupsjon og arbeidstakerrettigheter er et av fire definerte strategiområder i strategi for bærekraftig innkjøp. I tilhørende handlingsplan er det nedfelt at vedtatte seriøsitetsbestemmelser skal revideres. Videre skulle vi igangsette arbeid med å systematisere oppfølgingen av seriøsitetsbestemmelser i rammeavtaler. Begge disse oppgavene ble satt på vent i 2025 pga. ressurshensyn. Ansvar for utarbeiding av systemer og rutiner for oppfølging av seriøsitetsbestemmelsene tildelt en konkret person i innkjøpsavdelingen, som skal jobbe tett sammen med ledelsen i kommunalområde Klima og infrastruktur for å sikre etterlevelse av kommunens forpliktelser til oppfølging.
Mål i rapporteringsåret :	Det var ikke definert et konkret resultatmål for 2025, men heller satt som mål å fortsette arbeidet med videreutvikling av eksisterende maler, rutiner og støttemateriell. Videre systematisering og oppfølging

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

I 2025 har vi fulgt opp to leverandører etter funn av manglende samsvar mellom arbeidsavtalenes bestemmelser om arbeidstid, lønn, avspasering og overtidsbetaling, og det som i realiteten har blitt utbetalt til vedkommende. Disse mulige avvikene ble varslet fra om fra kommunens interne prosjektledere. Etter varsel etterspurte kommunen arbeidsavtaler, timelister og lønns slipper, og fant at de ansatte hadde arbeidet flere timer enn avtalt og/eller ikke fått utbetalt overtid og/eller ikke fått avspasert som avtalt.

Denne prosessen er fremdeles pågående så ingen sanksjoner eller tiltak er iverksatt på rapporteringstidspunktet.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Arbeid med å revidere og forbedre eksisterende maler og øvrige dokumenter, herunder seriøsitetsbestemmelsene, samt systematisering av oppfølgingsarbeidet er pågående og kontinuerlige utviklingsoppgaver. Målene fra 2025 videreføres derfor for 2026.

Systematisering av oppfølgingsarbeidet, samt ferdigstilling og implementering nye rutiner for oppfølging av seriøsitetsbestemmelser i rammeavtaler forventes å gi klare ansvarslinjer, og etterlevelse av kommunens forpliktelser til oppfølging.

	<p>Klimagassutslipp fra transport på kommunens vareavtaler.</p>
<p>Overordnet mål :</p>	<p>All levering på kommunens vare og tjenesteavtaler skal blir utført med nullutslippskjøretøy fra 01.01.2027.</p> <p>Vi har siden starten av 2024 hatt en beslutning om at alle bygge- og anleggsplasser skal være utslippsfri innen 01.01.2027, og sent i 2024 ble det besluttet at dette også skal gjelde for transport på alle vare- og tjenesteavtaler.</p> <p>For alle vare- og tjenesteavtaler med transport ble det gjennomført markedsdialog for å kartlegge om, og med hvilket ambisjonsnivå, det kunne stilles krav til bruk av utslippsfrie transportkjøretøy. Med unntak av et fåtall avtaler, hvor det på grunn av behov for spesialiserte kjøretøy eller dimensjonene på det som skal leveres på avtalen ikke var mulig eller kun i en grad var mulig gjennomføre utslippsfrie leveringer, ble den enten tildelt på eller stilt krav til utslippsfri levering på alle vare- og tjenesteavtaler i 2025.</p> <p>I 2025 ble 22 avtaler med krav om helt eller delvis utslippfri transport fullt opp. Tre leverandører hadde mer enn 10% avvik fra kravet, hvorav avvikene er begrunnet og akseptert av kommunen for to av dem. Den gjenstående leverandørens avvik er fremdeles under behandling.</p>
<p>Mål i rapporteringsåret :</p>	<p>Målet for 2025 var å videreutvikle malverk og å innføre krav om innfasing av utslippsfri transport for alle nye rammeavtaler, med absolutt krav om det innen 01.01.2027.</p>

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Høsten 2025 fulgte vi opp alle rammeavtaler hvor det enten hadde blitt tildelt på, eller stilt krav om utslippsfri transport etter juni 2023. Det ble kun funnet små avvik som følges opp nærmere i 2026 for vurdering av om det skal iverksettes sanksjoner.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Lillestrøm kommunen har allerede gjennom flere år anvendt drivstoffteknologi som tildelingskriterium på alle vareavtaler, og flere tjenesteavtaler. Tildeling i kombinasjon med minimumskrav vil fremdeles anvendes frem mot 2027. Transportbestemmelser er gjenstand for årlig oppfølging.

For å sikre at alle markeder er i stand til å møte kommunens krav gjennomføres det markedsdialog i alle anskaffelser hvor markedet ansees for å være umodent, eller det er usikkerhet knyttet til modeneheten.

Lillestrøm kommune, særlig som innkjøpsentral for kommunene på nedre romerike, er en stor innkjøper og tiltaket forventes å ha påvirkning på mengden direkte klimagassutslipp og luftkvaliteten i området.

ANDRE TILTAK FOR Å HÅNDTERE NEGATIV PÅVIRKNING

Beskriv virksomhetens generelle tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning knyttet til anskaffelser, også i leverandørkjeden.

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Lillestrøm kommune har siden 2020 hatt en egen strategi for grønne innkjøp. Våren 2025 ble ny strategi for bærekraftige innkjøp vedtatt av politikken. Strategien er laget for og av kommunalrådet innkjøp og fastsetter blant annet at, og på hvilke måter, kommunen skal jobbe for å redusere klima- og miljøbelastningen forbundet med sine innkjøp. Kommunen har også en egen klimastrategi, og plan for klimanøytral drift innen 2027. Disse er styrende for planlegging og gjennomføring av kommunens anskaffelser.

Kommunalområde innkjøp har en dedikert ressurs som har overordnet fagansvar for bærekraftig innkjøp, og skal sikre et helhetlig og ambisiøst fokus på klima- og miljø i kommunens anskaffelser og kontrakter. I tillegg ble det i oktober 2024 ansatt en egen bærekraftsrådgiver i kommunalområde innkjøp som i stor grad skal jobbe med klimagassreduserende tiltak, måling og gevinstrealisering.

Et av kommunens viktigste virkemidler for å oppfylle kommunens overordnede mål er en bevisst bruk av den innkjøpsmakten som kommunen besitter. Målet for Lillestrøm kommunes bærekraftige innkjøpspraksis er at kommunen skal være en ansvarlig og rettferdig forbruker av varer og tjenester, og skal sikre at kommunen ikke driftes på bekostning av menneskers rettigheter, dyrs lidelse og skade på klima og miljø.

Dette målet er styrende i alle våre anskaffelser og oppfølging av kontrakter. Innkjøp gjennomfører en årlig risikokartlegging for å identifisere hvilke kommende anskaffelser som har særlig stor klima- og miljøbelastning eller risiko for brudd på seriøsitetsbestemmelsene, eller hvilke anskaffelser som har særlig stort potensiale for klima- og miljøgevinst. Disse identifiserte anskaffelsene vil gis ekstra fokus på hhv. klima- og miljø eller sosiale hensyn i anskaffelsesprosessen.

Ettersom kommunen ikke er en produksjonsbedrift, er natur- og miljøpåvirkning fra kommunens drift i all hovedsak knyttet til kjøretøypark, bygge- og anleggsprosjekter og indirekte gjennom kommunens forbruk av varer.

For å redusere natur- og miljøpåvirkning gjennom kommunen kjøretøypark er 83,4 % av alle kommunale personkjøretøy utslippsfrie. Dette gir en betydelig reduksjon i direkteutslipp og lokal luftforurensing.

Kommunens bygge og anleggsprosjekter kan potensielt sett ha stor negativ påvirkning på natur og miljø. Kommunen har derfor stort fokus på kartlegging av artsmangfold og tilrettelegging for bevaring av naturlige habitater. Ved utbygging søkes det både å tilrettelegge for bedre artsmangfold ved for eksempel å åpne lukkede bekkeløp, plante varierte og lokale plantearter, og utføre tiltak utenfor yngletid. Videre har kommunen stort fokus på å søke å rehabilitere eksisterende bygg, fremfor å rive og bygge på nytt. Et annet viktig grep for å redusere negativ påvirkning på natur og miljø er at det benyttes gravefrie metoder for rehabilitering og nyetablering av rørdninger i bakken. Dette har stor positiv betydning for å ivareta etablert plante og dyreliv. I tillegg unngår kommunen å måtte foreta masseutskiftning.

Hva gleder natur og miljøpåvirkning gjennom kommunens forbruk søkes dette redusert gjennom for eksempel krav til bærekraftig og sertifisert trevirke, kjøp av miljømerkede produkter, forbud mot bruk av visse typer kjemikalier, kjøp av brukte produkter, og en generell reduksjon i forbruk.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Lillestrøm kommune skal bli klimanøytral innen 2027, og har stort fokus på reduksjon av direkte og indirekte klimagassutslipp.

Vi har gjennom siste halvår i 2025 hatt møte med flere leverandører av innkjøpsanalysesystem. Et av målene med innføring av et slik system er å kunne få oversikt over kommunens klimagassutslipp ifm. våre anskaffelser. Anskaffelsen av et slik system står på planen for 2026. Vi ser for oss at det vil være nødvendig med en lengre periode med implementering og læring før vi kan dra full nytte av systemet.

På nyere vareavtaler har vi innført krav til måling, rapportering og synliggjøring av klimafotavtrykk i vår ehandelsløsning. Under kontraktsoppfølgingen høsten 2025 ble det innhentet rapport på klimagassekvivalenter på rammeavtale for levering av dagligvarer til små enheter, kjøtt og kjøttprodukter, og dagligvarer til storhusholdning.

Konkrete tiltak for å redusere klimagassutslipp forbundet med kommunens drift er blant annet en omstilling til utslippfri kjøretøypark. For å redusere natur- og miljøpåvirkning gjennom kommunen kjøretøypark er 83,4 % av alle kommunale personkjøretøy utslippsfrie. Dette gir en betydelig reduksjon i direkte klimagassutslipp.

Videre er det innført krav om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser, samt utslippsfri transport på kommunens vare- og tjenesteavtaler innen 01.01.2027. Kommunens bygge- og anleggsprosjekter planlegges i større og større grad ut fra en ambisjon om reduksjon i klimafotavtrykk, sammenlignet med klassiske referansebygg. En presset kommuneøkonomi vanskeliggjør imidlertid gjennomføring av særlig ambisiøse prosjekter.

En utfordring som gjenstår, er omstilling av kommunens egen maskinpark til utslippsfrie alternativer. Kommunens maskinpark benyttes både til daglig drift, vintervedlikehold (brøyting og strøing), og til beredskap. De samme maskinen brukes i stor grad til alle disse oppgavene. Det er særlig hensyn til beredskap og belastning på maskinparken i forbindelse med vintervedlikehold at en omstilling til utslippsfrie alternativer har vist seg å være vanskelig. Det jobbes imidlertid kontinuerlig med å vurdere tiltak som kan muliggjøre en omstilling, og i 2026 skal et eget prosjekt for testing av utslippsfri teknologi i bydrift vurderes.

Se strategi og handlingsplan her:

- <https://www.lillestrom.kommune.no/energi-klimatest/energi-klimatest/energi-klimatest/energi-klimatest/energi-klimatest/>
- <https://www.lillestrom.kommune.no/energi-klimatest/energi-klimatest/energi-klimatest/energi-klimatest/energi-klimatest/>

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Lillestrøm kommune mener at det skal lønne seg for våre leverandører å være seriøse. I dette ligger det at vi skal utforme våre konkurranser på en slik måte at det er mulig å premiere leverandører for å prioritere bærekraft i sin drift.

Det innebærer og så at vi må utforme konkurransene på en måte som gjør det mulig for markedet dekke kommunens primærbehov mest mulig effektivt, og samtidig på en måte som gjør det mulig for leverandøren å sikre ansvarlighet i hele sin leverandørkjede. Dette innebærer at vi må ha aktiv dialog med markedet, både i forkant av konkrete konkurranser, men også på et løpende strategisk plan. Vi har interesse av å holde leverandørmarkedet vårt løpende orientert om hva vi ønsker og forventer av utvikling. Samtidig kan leverandørmarkedet hjelpe oss å med både å realitetsorientere oss om våre ambisjoner, og hjelpe oss til å justere våre krav og kriterier på en måte som lar de svare ut vårt behov og samtidig ivareta sin leverandørkjede. Gjennom tidlig dialog med markedet kan vi sette riktig retning og definere riktig ambisjonsnivå for anskaffelsen.

For å redusere negativ påvirkning eller skade i leverandørkjeden har Lillestrøm kommune inntatt en klausul i våre kontrakter som åpner for prisregulering ved tilfeller av ekstraordinær prisøkning som følge av krigen i Ukraina. Det er også gjort unntak fra dagbøter for forsinkelser som skyldes den pågående krigen (tilfeller som normalt faller utenfor force majeure-bestemmelser.

Det samme gjelder i kontraktsoppfølgingen. Ofte kan ikke våre leverandører levere på våre krav fra oppstart, men kan forplikte seg til å jobbe med å bedre forholdene i leverandørkjeden i løpet av kontraktsperioden.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Lillestrøm kommune er medlem av nettverk for miljømerket innkjøp og er forpliktet til å etterspørre miljømerkede produkter i våre avtaler. Videre etterspør vi produkter med EPD, eller stiller krav til at våre leverandører skal jobbe med å øke andelen produkter med miljødeklarasjon i kontraktsperioden.

Kommunen har også fokus på å både etterspørre konkrete produkter som er sertifisert ansvarlig produsert, som for eksempel Fairtrademerkede, eller dyrevernermerkede produkter. I kombinasjon med dette etterspør vi også mulighet for kjøp av sertifiserte alternativer.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

I alle høyrisikoanskaffelser benytter vi DFØs særskilte kontraktsvilkår som stiller obligatoriske krav til at leverandøren skal gjennomføre kontrakten på en måte som sikrer respekt for grunnleggende krav til menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter. Se mer om dette i «Strategi for bærekraftig innkjøp i Lillestrøm kommune 2025-2030».

I enkelte særlig risikofylte anskaffelser, som eksempelvis IKT/AV og arbeidstøy, har vi i tillegg som kontraktskrav at leverandøren plikter å vise til implementerte tiltak for sosial dialog på fabrikknivå. Tiltakene skal omfatte de mest sentrale fabrikkene som produserer varene i denne leveransen. Disse bestemmelsene følges opp årlig.

Tiltakene og nivået på disse fastsettes i dialog med oppdragsgiver, og skal være målbare. Dokumentasjon på gjennomførte tiltak skal fremlegges årlig.

3.B.6 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Lillestrøm kommune har en egen strategi og handlingsplan mot økonomisk kriminalitet og korrupsjon. Strategien og handlingsplanen skal sikre at kontakt mellom medarbeidere, leder og folkevalgte i kommunen har med innbyggere, leverandører og andre samarbeidspartnere, foregår på en ryddig og transparent måte. I tillegg skal strategien og handlingsplanen være et bidrag for å sikre at kommunen har gode systemer for å forebygge, avdekke og håndtere saker som handler om korrupsjon og økonomisk kriminalitet. Korrupsjon er også særskilt omtalt i ny strategi for bærekraftig innkjøp.

Vi har også egne seriositetsbestemmelser for bygg- og anleggskontrakter som inngår som kontraktsvilkår i alle relevante anskaffelser. Seriositetsbestemmelsene inneholder en rekke kontrollmekanismer som skal forhindre korrupsjon i leverandørkjeden.

3.B.7 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Det er godt dokumentert at mange varer og tjenester som anskaffes i norske kommuner blir produsert eller fremstilt på en måte som har negativ påvirkning på klima- og miljø, som bryter med grunnleggende menneskerettigheter, som medfører lidelse og uholdbare leveforhold for dyr, eller som bidrar til sosial dumping og korrupsjon.

Målet for Lillestrøm kommunes bærekraftige innkjøpspraksis er at kommunen skal være en ansvarlig og rettferdig forbruker av varer og tjenester, og skal sikre at kommunen ikke driftes på bekostning av menneskers rettigheter, dyrs lidelse og skade på klima og miljø. Å jobbe for en bærekraftig innkjøpspraksis innebærer at kommunen må gjøre gode aktsomhetsvurderinger og iverksette passende og forholdsmessige tiltak for å både redusere potensiell negativ påvirkning, og for å rette eventuelle brudd.

Strategi for bærekraftige innkjøp avløser forrige strategiperiodes Strategi for grønne innkjøp. I forrige strategiperiode opparbeidet Lillestrøm kommune seg høy anseelse når det gjelder strategisk forankring og arbeid med ivaretagelse av klima- og miljø i offentlige anskaffelser. Kommunens arbeid ble ved flere anledninger trukket frem som beste praksis av blant annet Direktoratet for forvaltning og økonomistyring («DFØ»).

Å stikke seg frem som et eksempel for etterfølgelse medfører et stort ansvar for å etterleve lovnader og ambisjoner. I en urolig verden og en svært trang kommuneøkonomi er dette særlig vanskelig. Vi må likevel sikre at vi gjør gode vurderinger, og prioriterer gjennomføring av tiltak der effekten og verdien av kommunens investeringer er størst.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging.

Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre (f.eks leverandører).

Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåke og evaluere (oppfølging)

4.A.1 Beskriv hvem som har ansvar for å overvåke effekten av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø i forbindelse med anskaffelser, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis.

Ansvar for å sikre etterlevelse av kommunens forpliktelser skal ivaretas av kommunedirektøren, mens operasjonalisering av forpliktelsene ligger til kommunalsjef innkjøp.

Ansvar for oppfølging av inngåtte avtaler ligger til fagleder for oppfølging av analyse, mens fagansvarlig for bærekraftig innkjøp holder i de overordnede risikovurderingene, og bistår i oppfølgingen av kontraktsvilkår som gjelder bærekraft.

Fagansvarlig for bærekraftige innkjøp holder også i det overordnede strategiske arbeidet med kommunens aktsomhetsvurderinger, dette inkluderer planlegging av og tilrettelegging for vurderingene. I tilfelle funn av negativ påvirkning eller brudd på bestemmelser vil fagansvarlig følge opp iverksatte tiltak, sammen med den aktuelle forvalteren av avtalen.

4.A.2 Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til bærekraft, inkludert etiske- og sosiale krav, i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

Kommunen driver aktivt med kontraktsoppfølging og har egne dedikerte ressurser til forvaltning. Mange av leverandørene gjør egenrapportering, og det er jevnlig dialog med våre leverandører.

Vi har gjennomført utvidet kontraktsoppfølging på følgende rammeavtaler:

- 1) Alle avtaler med kontraktskrav knyttet til transport.
- 2) Alle avtaler med krav om miljømerkede produkter.
- 3) Arbeidstøy til teknisk sektor
- 4) Arbeidstøy til kjøkken og helsesektoren
- 5) AV-utstyr
- 6) IKT-utstyr
- 7) Frukt og grønt, og egg (dyrevelferd og arbeidstakerrettigheter)
- 8) Dagligvarer til storhusholdning
- 9) Prosjektering, levering og montering av solcelleanlegg
- 10) Ferskt kjøtt og kjøttprodukter
- 11) Asfaltering (klimagassregnskap)

Kommunens byggherrefunksjon gjør i tillegg oppfølging av seriøsitetsbestemmelser i det enkelte byggeprosjekt.

4.A.3 Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kravene hos aktører i leverandørkjeden? Faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø omfattes. Manglende åpenhet om leverandørkjede og manglende bærekraftspolicy kan også være vanlige avvik. Hvis ja: Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

1

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid etc)	Avvik mellom utbetalt lønn og avtalte vilkår for lønn, arbeidstid, avspasering og overtidbetaling.
Hvor i leverandørkjeden?	Utførelse av tjeneste i Norge
Tiltak iverksatt for å rette avvik	Kommunen har etterspurt og gjennomgått arbeidsavtaler, timelister og lønnslipper, og fant at de ansatte hadde arbeidet flere timer enn avtalt og/eller ikke fått utbetalt overtid og/eller ikke fått avspasert som avtalt.
Status	Denne prosessen er fremdeles pågående så ingen sanksjoner eller tiltak er iverksatt på rapporteringstidspunktet.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Det vil si ekstern kommunikasjon av policyer, strategier, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert funn og effekt og resultater av tiltakene/aktivitetene.

5.A Kommunisere eksternt (oppfølging)

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser, kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Lillestrøm kommune er en aktiv aktør hva gjelder deling av erfaringer og arbeid med aktsomhetsvurderinger.

I 2025 snakket kommunen om sitt arbeid med aktsomhetsvurderinger, strategier og oppfølging av bærekraft på følgende offentlige arrangementer:

- Prosjektmøter for Interreg-prosjektet Cleancon (Clean Construction Machinery)
- DFØs innkjøpsledernetverk
- Green Visits i regi av Kunnskapsbyen Lillestrøm
- Spiredagen for lokalt næringsliv I Lillestrøm kommune
- Nettverkssamling for klimaomstilling i Akershus, Buskerud og Innlandet
- Nordisk samling under EU Green Week i Brussel
- Nettverkssamling Etisk Handel Norge
- Nettverkssamling Miljømerket innkjøp
- Fagdag for storkjøkkenmiljøet i Akershus

Vi tilgjengeliggjør også aktuell informasjon og årsrapporten på kommunens hjemmesider.

Lenke til offentlig tilgjengelige dokumenter hva gjelder kommunens arbeid med klima og miljø:

- <https://www.lillestrom.kommune.no/energi-klima-og-miljo/>

- <https://www.lillestrom.kommune.no/energi-klima-og-miljo/klimanoytral-drift/#Klimaregnskap>

Lenke til offentlig tilgjengelig informasjon om kommunens arbeid med bærekraftige anskaffelser:

- <https://www.lillestrom.kommune.no/politikk-og-administrasjon/for-vare-leverandorer/barekraftige-anskaffelser/>

Lenke til kommunens nettside hvor Etisk handel rapport publiseres:

- <https://www.lillestrom.kommune.no/politikk-og-administrasjon/for-vare-leverandorer/barekraftigeanskaffelser/>

An aerial photograph of a vast, dense coffee plantation. The trees are lush green and cover the entire landscape. Several workers are visible, scattered throughout the plantation, some appearing to be engaged in manual labor. The workers are wearing various colored clothing, including blue, red, and white. The overall scene is one of a large-scale agricultural operation.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø, håndteres skaden gjennom å sørge for eller samarbeide om gjenoppretting.

Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for, eller samarbeide om, tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert. Ved inngåelse av leverandørkontrakter, hvor det viser seg at leverandøren, enten direkte eller indirekte, har bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø, forventes det at også oppdragsgiver bidrar til gjenoppretting. Grad av bidrag til gjenoppretting fra oppdragsgiver kan i denne sammenheng variere. I mange tilfeller vil den mest aktuelle handlingen være, som et minimum, å påse at leverandør utfører sin plikt til å bidra til gjenoppretting videre i leverandørkjeden. (Kontraktsoppfølging på pkt. 2.6 i kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, utarbeidet av DFØ og EHN).

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens strategi/policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø

Forpliktelse til å sikre gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø ved kommunens drift fremgår av ny strategi for bærekraftig innkjøp.

Kommunen har per tidspunkt ikke en skriftlig rutine for dette ut over den strategiske forankringen av ansvar og forpliktelse. Hvert tilfelle vurderes og håndteres konkret, og kommunens håndtering vil være forankret hos ledelsen.

6.A.2 Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Avvik mellom utbetalt lønn og avtalte vilkår for lønn, arbeidstid, avspasering og overtidbetaling. Kommunen har etterspurt og gjennomgått arbeidsavtaler, timelister og lønnslipper, og fant at de ansatte hadde arbeidet flere timer enn avtalt og/eller ikke fått utbetalt overtid og/eller ikke fått avspasert som avtalt.

Denne prosessen er fremdeles pågående så ingen sanksjoner eller tiltak er iverksatt på rapporteringstidspunktet.

6.B Sikre tilgang til mekanismer for gjenoppretting (oppfølging)

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at påvirkede arbeidere og lokalsamfunn i leverandørkjeden har tilgang til effektive mekanismer for gjenoppretting, når det er aktuelt

Ny strategi for bærekraftig innkjøp tydeliggjøre kommunens forpliktelse til å etterleve Etisk Handel Norges prinsipper for bærekraftig forretningspraksis, herunder krav til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger. Dette arbeidet skal organiseres i tråd med metoden for aktsomhetsvurderinger som beskrevet i internasjonalt anerkjente rammeverk, som FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Hva gjelder trinn 6 – gjenoppretting, skal kommunen følge anbefalinger fra Etisk Handel Norge som å sørge for økonomisk erstatning eller kompensasjon, eller annen utbedring av påført skade. Videre vil vi vurdere å innta et punkt i egenrapporteringskjemaet, hvor leverandørene skal gjøre rede for hvordan de håndterer dette i sine leverandørkjeder.

Videre kan vi påvirke arbeidere og lokalsamfunn sine muligheter for effektive mekanismer for gjenoppretting først og fremst gjennom å ha høy kompetanse innenfor etisk handel. Dette så vi tydelig da vi gjennomførte anskaffelse av rammeavtale for solcellepaneler. God kompetanse gjør oss i stand til å identifisere risikofaktorer, og adressere disse på korrekt måte overfor leverandør og andre potensielle leverandører.

Kontaktinformasjon:

Lillestrøm kommune

Ine Charlotte Høyer, Seniorrådgiver - bærekraftig innkjøp, 986 35 975

inecharlotte.hoyer@lillestrom.kommune.no